

مکان یابی تولید سفالهای دوره
اسلامی گنچینه نارنجستان قوام
شیراز با تطبیق نمونه های مشابه،
نمونه موردی (۱۰ سفال)

مکان یابی تولید سفالهای دوره اسلامی گنجینه نارنجستان قوام شیراز با تطبیق نمونه های مشابه، نمونه موردی (۱۰ سفال)

ساره بهمنی * دکتر ابوالقاسم دادور *** دکتر صمد سامانیان ****

تاریخ دریافت مقاله: ۹۴/۱۲/۱۲

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۵/۷/۱۴

چکیده

گرد آوردن آثار بازمانده نیاکانمان در گنجینه‌ها و موزه‌ها ادای دینی است بدانچه آنها به آن همت گمارده‌اند. در این میان محل ساخت برخی آثار گردآوری شده در گنجینه‌ها - به دلیل گرفتن این آثار از قاچاقچیان اشیاء تاریخی و یا مواردی از این دست - نامعلوم است. برخی آثار موجود در گنجینه نارنجستان قوام شیراز از این دست است که تعدادی از آنها سفال‌های دوره اسلامی است. این پژوهش بر آن است تا به این سؤال پاسخ گوید: اشیاء سفالی به‌نمایش درآمده در گنجینه نارنجستان قوام معرف کدام مرکز سفالگری اند؟ جامعه آماری این پژوهش تعداد ۱۰ نمونه شیء سفالی این گنجینه است که با انجام مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی توصیفی و تحلیلی و رویکرد تطبیقی با نمونه‌های مشابه این آثار در موزه‌های مختلف دنیا مکان ساخت این آثار مشخص گردید. در بررسی‌های انجام گرفته بر روی نمونه‌های مشابه سعی شد با توجه به زمان ساخت مشترک، بیشترین تشابهات در سفال‌های مورد بررسی در نظر گرفته شود؛ در پایان پژوهش و با بررسی‌های صورت پذیرفته این نتیجه حاصل گردید که می‌توان بر اساس مطالعات کتابخانه‌ای و همچنین نمونه‌های مشابه موجود در موزه‌ها مکان ساخت و تولید این اشیاء سفالی را تخمین زد و ابهاماتی را که در مورد برخی از اشیاء موزه ای وجود دارد تا حد زیادی بر طرف کرد؛ در مورد این ۱۰ نمونه مورد پژوهش ۴ شیء متعلق به مرکز سفالگری نیشابور، یک شیء متعلق به ترکیه، یک شیء متعلق به عراق، یک شیء احتمالاً ساخت مرکز سفالگری کرمان، و ۳ شیء به ترتیب متعلق به مراکز سفالگری سلطان آباد، ری و مشهد هستند.

واژگان کلیدی

سفال اسلامی، سلطان آباد، شهر ری، گنجینه نارنجستان قوام شیراز، نیشابور، مشهد

* این مقاله مستخرج از پروژه کارشناسی ارشد ساره بهمنی با عنوان «پژوهشی در سفالینه‌های اسلامی گنجینه‌های شیراز و آسیب شناسی این آثار (نمونه موردی موزه نارنجستان قوام و موزه شاهچراغ)» می‌باشد.

** کارشناس ارشد هنر اسلامی دانشگاه کاشان، مدرس دانشکده هنر و معماری دانشگاه شیراز، شهر شیراز، استان فارس. (مسئول مکاتبات)

Email: bahmani_s7@yahoo.com

Email: ghadadvar@yahoo.com

Email: samaniani_s@yahoo.com

* استاد، دانشکده هنر، دانشگاه الزهرا (س) تهران، شهر تهران، استان تهران.

* استاد، دانشکده هنر، دانشگاه الزهرا (س) تهران، شهر تهران، استان تهران.